

JÁNOS VITÉZ

Szemelvények

PETŐFI SÁNDOR

költeményeiből

Összeállította:

BIZÁM LENKE

Rajzolta :

HONT-VARSÁNYI FERENC

Kiadja : A Magyar Diafilmgyártó Vállalat

Yh

Feladó kiadó: Magyar Dálmngyártó Vállalat

Keresztes Mihályné

Typopress 9576 - F.v.: Mező Sándor

Készült: 1.000 példány

JÁNOS VITÉZ

1. Petőfi Sándor „János vitéz” című elbeszélő költeményéből mutatunk be szemelvényeket. Petőfi a magyar nemzet legnagyobb költője, 1821-ben született Kiskőrösön. Szülei szegény emberek voltak, akik napról-napra keservesen küzdöttek a mindennapi kenyérért.

Petőfi, a költő a szüleihez hasonló dolgos emberek világát, szenvedéseit és reményégeit énekelte meg, eddig soha nem hallot közvetlenséggel, művészettel. Az ő verseiben vonult be igazán a magyar költészetbe a nép és e költeményekben ismert rá önmagára.

„Nem irástudóknak, nem az úri rendnek
De beszélek szűrös, gubás embereknek”
írja egyik versében.

Igy elevenedett meg Petőfi költészete a föld népe, az Alföld rónasága, az egész korabeli magyar haza, amelyet senki nálánál forróbban nem szeretett.

A népért, hazájáért, ennek szabadságáért küzdött Petőfi mindhalálig. 1848-ban ott állt a forradalom élén s lángoló lelkesedéssel harcolt a Habsburg elnyomók ellen, de harcolt a népet kizsákmányoló földesurak, főpapok, a haladni nem akaró Pató Pálok, a nép igazságát eláruló »belső bitangok» ellen is.

A népért, s szabadságért áldozta fel életét 26 éves korában. A szabadság e nagy szerelmese – a mi Petőfink – a vörös zászlóról álmodozott, amely alatt nem csak a magyar nép, de az egész dolgozó emberiség kivívja szabadságát. Petőfi neve egyet jelent a szabadság fogalmával, a hazaszeretettel, a meg nem alkuvó becsületességgel, – egyet jelent a néppel.

Petőfi csak most, a felszabadult Magyarországon él igazán. Ami az ő korában távoli ábránd volt, azt mi, a szabad Magyarország fiait valósítjuk meg. Petőfi nyomában járunk, amidőn a dolgozó nép hazáját építjük és tettekkel mutatjuk meg, hogy Petőfi nemzete akarunk lenni.

2. E képünk a »János vitéz» egykori címlapját ábrázolja. A költemény hőse Kukorica Jancsi, a dolgozó szegény nép gyermeke, akinek sorsa

éppen olyan kemény volt, mint akkoriban a magyar népé. E juhászbojtár nagy küzdelmeiről mesél nekünk csodálatos szépségű történetet Petőfi. Bűvös meseszóval elmeséli, hogy az üldözött szegényparasztfiuból miként lesz János vitéz és miként győzedelmeskedik száz veszélyen keresztül s végül hogyan lesz belőle szépséges Iluskája oldalán tündérország fejedelme. A magyar nép szívébe zárta, kedvelt olvasmányává fogadta e költeményt és megértette belőle, hogy János vitéz nem csupán egyszerű mese, hanem több annál: benne ő maga, a nép győzedelmeskedik.

A felszabadult magyar népet is az önerejében való bizodalomra tanítja János vitéz példájával Petőfi.

A Magyar Népköztársaság kormánya szeretettel küldi e költemény diafilmváltozatát dolgozó népünknek.

JÁNOS VITÉZ

3. Tüzesen süt le a nyári nap sugára
Az ég tetejéről a juhászbojtárra.
Fülösleges dolog, sütnie oly nagyon,
A juhásznak úgyis nagy melege vagyon.
Szerелеm tüze ég fiatal szivében,
Ugy legelteti a nyájt a faluvégen.
-

4. Tenger virág nyilik tarkán körülötte,
De ő a virágra szemét nem vetette;
Egy kőhajításnyira foly tőle a patak,
Bámuló szemei oda tapadtanak.
De nem ám a patak csillámló habjára.
Hanem a patakban egy szőke kis lányra.
-

Kis leány szoknyája térdig föl van hajtva,
Mivelhogy ruhákat mos a friss patakba';
Kilátszik a vizből szép térdecskéje
Kukoricza Jancsi gyönyörűségére.

VETITETT SZÖVEG :

5. Mert a pázsit fölött heverésző juhász
Kukoricza Jancsi, ki is lehetne más?
Ki pedig a vízben a ruhát tisztázza,
Iluska az, Jancsi szívének gyöngyháza.
-

6. *Szívemnek gyöngyháza, lelkem Iluskája!*
Kukoricza Jancsi így szólott hozzája:
*Pillants ide, hiszen ezen a világon
Csak te vagy énnekem minden multságom.
-

Kicsalta a leányt édes beszédével,
Átfogta derekát mind a két kezével,
Megcsókolta száját, nem egyszer, sem százszor,
Ki mindeneket tud; az tudja csak, hányszor.

7. Az idő aközben haladott sietve,
A patak habjain piroslott az este.
Dúlt-fúlt Iluskának gonosz mostohája:
Hol maradt, hol lehet oly soká leánya?

8. Jaj neked Iluska, szegény árva kis lyány !
Hátad mögött van már a dühös boszorkány ;
Nagy szája megnyilik, tüdeje kitágul,
S ily módon riaszt föl szerelem álmából :

•Becstelen teremtés ! gyalázatos pára !
Ilyet mersz te tenni világnak csúfjára ?
Lopod a napot, és istentelenkedel...
Nézzé meg az ember... hogy tüstént vigyen el.♦

9. •Hanem most már elég, hallja-e kend, anyjuk?
Fogja be a száját, vagy majd betapasztjuk.
Ugy merje kend llust egy szóval bántani,
hogy kihullanak még meglévő iogai.
-

Most eredj, Iluskám. Meg van még a nyelved,
Hogy elpanaszold, ha rosszul bánnak veled.♦

VETITETT SZÖVEG :

10. Kukoricza Jancsi fölkapta subáját,
S sebes lépésekkel ment keresni nyáját,

Nagy megszeppenéssel most vette csak észre,
Hogy imitt-amott van egy-kettő belőle.

-----

11. A nap akkor már a földet érintette,
Mikor Jancsi a nyájt félig összeszedte;
Nem tudja, hol lehet annak másik fele:
Tolvaj-e vagy farkas, ami elment vele?
-

•Majd lesz neked, Jancsi... no hiszen lesz neked!•
Szomorún kullogva gondolta ezeket,
•Gazd'uramnak úgy is rossz a csillagzatja,
Hát még... de legyen meg isten akaratja.•

12. Ezt gondolta; többet nem is gondolhatott;
Mert ekkor a nyájjal elérte a kaput.
Kapu előtt állt az indulatos gazda,
Szokás szerint a nyájt olvasni akarta.

•Soh'se olvassa biz' azt kelmed, gazd'uram!
Mi tagadás benne? Igen nagy hija van;
Szánom, bánom, de már nem tehetek róla.•
Kukoricza Jancsi e szavakat szólta.

-----

13. Kisült, hogy korántsem tréfaság a beszéd,
Jancsi gazdájának majd el vette eszét;
Jancsi gazdája bög, mint aki megböszül:
*Vasvillát! vasvillát! ... hadd szúrjam keresztül!
-

Elpusztulj előlem, többé ne lássalak! ♦
Jancsi gazdájából így dőltek a szavak;
Főlkapott hirtelen egy petrencés rúdat,
A petrencés rúddal Jancsi után szaladt.

---

14. Mikorra a patak vize tükörré lett,
Melybe ezer csillag ragyogása nézett;
Jancsi lluskáék kertje alatt vala;
Maga sem tudta, hogy mikép jutott oda.

Megállt, elővette kedves furulyáját,
Kezdte rajta fújni legbúsabb nótáját;
A harmat mely ekkor ellepett fűt, bokrot,
Tán a szánakozó csillagok könnye volt.

---

15. *Most hát, szép Iluskám! Most hát, édes rózsám.
Az isten áldjon meg, gondolj néha reám.
Ha látsz száraz kórót szélvészről kergetve,
Bujdosó szeretőd jusson majd eszedbe.*

*Most hát, Jancsi lelkem, eredj, ha menned kell!
A jó isten legyen minden lépéseddel.
Ha látsz tört virágot útközépre vetve,
Hervadó szeretőd jusson majd eszedbe.*

---

16. Indult; nem nézte egy szemmel sem, hol az út?
Neki úgylis mindegy volt, akárhova jut.
Fütyürésztek pásztorgyermekek mellette.
Kolompolt a gulya... ő észre sem vette.

Ballagott, ballagott a halk éjszakában,
Csak nehéz subája suhogott nyakában;
Ő ugyan subáját gondolta nehéznek,
Pedig a szive volt oly nehéz szegénynek.

17. Mikor a nap fölkel, s a holdat elküldte,
A puszta, mint tenger, feküdt körülötte;
A nap fölkelésétől a nap enyészéig
Egyenes rónaság nyújtózkodott végig.

Jancsi csak ballagott sötét árnyékával
S elméjének sötét gondolkodásával;
Az egész pusztában széjjelsütött a nap,
De az ő szívében éjek éje maradt.

VETITETT SZÖVEG :

18. Jancsi már hetedhét országon túl jára...

---

19. Egyszerre valami csillámlott előtte,
Hát sugarát a nap fegyverekre lötte.

Katonák jövének, gyönyörű huszárok,
A nap fénye ezek fegyverén csillámlott;

Alattok a lovak tomboltak, prüsszögtek,
Kényesen rázták szép sörényes fejüket.

---

20. Amint a katonák közelébe értek,
Ily szavát hallotta Jancsi a vezérnek:
•Vigyázz, földi! bizony rálépsz a fejedre...
Mi ördögért vagy úgy a búnak eredve?•

Jancsi pedig szólott fohászkodva nagyot:
•Én a kerek világ bujdosója vagyok;
Ha kegyelmetekkel egy sorban lehetnék,
A ragyogó nappal farkasszemet néznék.•

21. Szólt megint a vezér: •Jól meggondold, földi!
Nem mulatni megyünk, megyünk öldökölni.
Rárontott a török a francia népre;
Franciáknak megyünk mi segedelmére.•

•Hát hisz akkor én meg még jobban szeretném,
Ha magamat lóra, nyeregbe vethetném;
Mert ha én nem ölök, engem öl meg a bú –
Nagyon kívánt dolog nekem a háború.

VETITETT SZÖVEG :

22. Sokat mondott Jancsi, megeredt nyelvével,
De még többet mondott sugárzó szemével ;
Nagyon természetes hát, hogy a vezérnek
Megtetszett, és be is vette közlegénynek.

23. Cifra beszéd kéne azt elősorolni,
A vörös nadrágban mit érezett Jancsi,
Mit érezt, mikor a mentét fölkapta
S villogó kardját a napnak megmutatta.

Csillagokat rúgott szilaj paripája,
Mikor Jancsi magát fölvetette rája,
De ő keményen ült rajta, mint a cövek,
A földindulás sem rázhatta volna meg.

---

24. Nos hát ment a sereg, csak ment, csak mendegélt.

---

25. Eképen jutottak át Lengyelországba,
Lengyelek földjéről pedig Indiába ;
Franciaország és India határos,
De köztük az út nem nagyon mulatságos.

India közepén még csak dombok vannak,
De aztán a dombok mindég magasabbak,
S mikor a két ország határát elérik,
Már akkor a hegyek fölnyulnak az égig.

26. Tudni való, hogy itt a sereg izzadott,
Le is hányt magáról dolmányt, nyakravalót...
Hogyne az istenért? a nap fejük felett
Valami egy óra-járásra lehetett.

Enni nem ettek mást, mint levegőget;
Ez olyan sűrű ott, hogy harapni lehet,
Hanem még italhoz is furcsán jutottak:
Ha szomjaztak, vizet felhőből facsartak.

VETÍTETT SZÖVEG:

27. A franciák földje gyönyörű tartomány,
Egész paradicsom, egész kis Kánaán,
Azért is vásott rá a törökök foga,
Pusztító szándékkal azért törtek oda.
-

28. Mikor a magyarság beért az országba,
A törökök ott már raboltak javába!

Látni lehetett sok égő város lángját,
Kivel szemközt jöttek, azt kardjokra hányták,
Magát a királyt is kiűzték várából,
S megfosztották kedves egyetlen lányától.

---

29. A vezér azt mondá vigasztalására:
•Ne búsulj, iranciák fölséges királya!
Megtáncoltatjuk mi ezt a gonosz népet,
Ki ily méltatlanul mert bánni tevéled.

•Hát szegény leányom, hát édes leányom?•
Jajdult föl a király, •őt hol találom?
Elrabolta tőlem törökök vezére...
Aki visszahozza, számolhat kezére.•

VETITETT SZÖVEG :

30. Nagy buzdítás volt ez a magyar seregnek:
Minden ember szívét reménység szállta meg.
Ez volt mindenkinek fejében föltéve:
•Vagy visszakeritem, vagy meghalok érte.•

Kukoricza Jancsi tán egymaga volt csak
Meg nem hallója az elmondott dolognak;
Jancsinak az esze más egyeben jára:
Visszaemlékezett szép lluskájára.

---

31. Másnap reggel a nap szokás szerint fölkel,
De nem lát és nem hall olyat minden reggel,
Mint amelyet hallott, mint amelyet látott,
Mingyárt, mihelyst a föld szélére hágott.

Megszólalt a sereg harsány trombitája,
Minden legény talpon termett szózatára;
Jól kiköszörülték aczél szablyáikat,
Azután nyergelték gyorsan a lovakat.

---

32. Törökök vezére hét lófarkú basa,
Öt akós hordónak elég volna hasa;
A sok boritaltól piroslik az orra,
Azt hinné az ember, hogy érett uborka.

A török csapatnak nagy hasú vezére
Rendbe szedte népét a hárcnak jelére;
A rendbe szedett nép ugyancsak megállott,
Amint megrohanták a magyar huszárok.

33. Izzadott a török véres veritéket,
Tőle a zöld mező vörös tengerré lett.

Hejh csinálom-áda! meleg egy nap volt ez,
Heggyé emelkedett már a török holttest,
De a basa még él mennykő nagy hasával
S Kukoricza Jancsit célozza vasával.

34. Kukoricza Jancsi nem veszi tréfának.
S ily szóval megy neki a török basának:
•Atyai! te úgy is sok vagy egy legénynek;
Megállj, én majd kettőt csinálok belőled.♦

S akként cselekedett, amint megfogadta.
Szegény török basát kettéhasította.

---

35. Mikor ezt látta a gyáva török sereg,
Uccu hátat fordít és futásnak ered,
Futott, futott s talán mostanság is futna,
Hogyha a huszárok el nem érték volna.

De bezzeg elérték, le is kaszabolták;
Hullottak a fejek előttük, mint a mák.
Egyetlenegy nyargal még lóhalálába,
Ennek Kukoricza Jancsi ment nyomába.

36. Hát a török basa fia vágatott ott,
Ölében valami fehérféle látszott.
A fehérség volt a francia királylyány;
Nem tudott magáról semmit, elájulván.

Soká nyargalt Jancsi, amig utólérte,
„Megállj, a hirtel!” kiáltott feléje.

---

37. De a basa fia meg nem állott volna,
Ha a ló alatta össze nem omolna.
Összeomlott, ki is fujta a párját,
Basa fia ilyen szóra nyitá száját:

•Kegyelem, kegyelem, nemes lelkű vitéz!
Ha semmi másra nem: ifjuságomra nézz;
Ifjú vagyok még, az életet szeretem...
Vedd el mindenemet, csak hagyd meg életem!•

38. •Tartsd meg mindenedet, gyáva élhetetlen!
Kezem által halni vagy te érdemetlen.
Hordd el magad innen, vidd hirül hazádnak,
Haramja iiai, hogy és mikép jártak.•

Leszállott lováról, királylyányhoz lépe,
És beletekintett gyönyörű szemébe,
Melyet a királylyány éppen most nyita ki,
Mialatt ily szókat mondának ajaki:

39. •Kedves szabaditóm! Nem kérdezem ki vagy?
Csak annyit mondok, hogy hálám irántad nagy.
Háládatosságból én mindent megteszek,
Hogyhâ kedved tartja, feleséged leszek.•

Jancsi ereiben nem folyt viz vér helyett,
Szívében hatalmas tusa keletkezett;
De lecsillapítá szive nagy tusáját,
Emlékezetébe hozván lluskáját.

---

40. Hogy az öreg király leányát meglátta
Reszkető örömmel borult a nyakába,
S csak azután mondta a következőket,
Mikor a lán ajkán tőle sok csók égett:

Most már örömemnek nincsen semmi hija;
Szaladjon valaki s a szakácsot hija,
Készítsen, a mi jó, mindent vacsorára,
Az én győzedelmes vitézim számára.♦

---

41. Járt a már a kancsó isten igazába,
Ekkor a királynak ily szó jött szájába:
♦Figyelmezzetek rám, ti nemes vitézek,
Mert nagy fontosságú, amit majd beszélek.♦

♦Mindenek előtt is mondd meg a nevedet,
Bátor vitéz, aki lányom megmentetted.♦
♦Kukoricza Jancsi becsületes nevem;
Egy kicsit parasztos, de én nem szégyenlem.♦

42. Kukoricza Jancsi eképen felele,
Azután a király ily szót váltott vele:
♦Én a te nevedet másnak kereszteltem,
Mától fogva neved János vitéz legyen.

Derék János vitéz, halld most beszédemet;
Mínthogy megmentetted kedves gyermekemet,
Vedd el feleségül, legyen ő a tied,
És vele foglald el királyi székemet.

---

43. •Hosszú históriát kéne elbeszélnem,
Miért e jósággal lehetetlen élnem;
De attól tartok, hogy megúnnák kelmetek;
S én másnak terhére lenni nem szeretek. •

•De csak beszélj, fiam, meghallgatjuk biz azt:
Hiabavalóság, ami téged aggaszt. •
Igy biztatta őt a jó francia király,
S János vitéz beszélt, amint itt írva áll:

44. •Hogy is kezdjem csak hát?... Mindenek előtte
Hogyan tettem szert a Kukoricza névre?
Kukorica közt találtak engemet,
Ugy ruházták rám a Kukoricza nevet.

Egy gazdaember jólelkű felesége
– Amint ő nekem ezt sokszor elmesélte –
Egyszer kinézett a kukoricaföldre,
S ott egy barázdában lelt engem heverve.

Szörnyen sikitottam, sorsomat megszánta,
Nem hagyott a földön, felvett akarjára,
És hazafelé ezt gondolta mentiben:
•Fölnevelem szegényt, hisz ugy sincs gyermekem.◦

45. Hanem volt ám neki haragos, vad férje,
Akinek én sehogy sem voltam inyére,
Hej, amikor engem az otthon meglátott,
Ugyancsak járták a cifra káromlások.
-

Munka s ütleget között ekkép nevelkedtem,
Részesültem nagyon kevés örömekben.

46. Az egész örömem csak anyyiból állott,
Hogy a faluban egy szép kis szőke lány volt.

Ennek édesanyja jókor a siré lett,
Édesapja pedig vett más feleséget;
Hanem az apja is elhalt nemsokára,
Igy jutott egyedül mostohaanyjára.

47. Ez a kis leányzó volt az én örömem,
Az egyetlen rózsza tüskés életemen.
Be tudtam is őtet szeretni, csodálni!
Ugy hitak minket, hogy: a falu árvái.

Hát mikor még aztán sihederré lettem,
S izegni-mozogni elkezdett a szívem !
Csak úgy is voltam ám, mikor megcsókoltam,
Hogy a világ összedőlhetett miattam.

VETITETT SZÖVEG :

48. De az úristennek más volt akaratja,
Szivünknek ezt a bús örömet sem hagyta.
Egyszer én valahogy nyájam elszalasztám,
Annak következtén elcsapott a gazdám.

Búcsút mondtam az én édes lluskámnak,
Keserű érzéssel mentem a világnak.
Bujdosva jártam a világot széltére,
Mig nem katonának csaptam föl végtére.

---

49. Nem mondtam én neki, az én lluskámnak,
Hogy ne adja szívét soha senki másnak,
Ő sem mondta nekem, hogy hűséges legyek –
Tudtuk, hogy hűségünk úgy sem szegjük mi meg.

Azért szép királylyány, ne tarts reám számot,
Mert ha nem birhatom kedves lluskámat :

Nem is fogok birni senkit e világon,
Ha elfelejtkezik is rólam halálom.*

50. *Nos hát, János vitéz, lyányom megmentője.*
Beszért a király, *ez legyen tetted bére.
Vidd el mindenestül ezt a teli zsákot
És boldogítsd vele magadat és mátkádat.

Tartóztatnálak, de tudom, nem maradnál,
Kiváncozol lenni már is galambodnál,
Eredj tehát – hanem társid maradjanak;
Éljenek itt néhány mulatságos napnak.*

51. Ugy volt biz'az, amint mondotta a király,
János vitéz kívánt lenni galambjánál.
Búcsúzott a királylyánytól érzékenyül;
Aztán a tengerhez ment és gályára ült.

Ment János vitézzel a megindult gálya,
Szélbe kapaszkodott széles vitorlája,
De sebesebben ment János gondolatja,
Utjában semmi sem akadályozhatta.

52. János gondolatja ilyenformán vala:

•Hej Iluskám, lelkem szépséges angyala!
Sejted-e te mostan, milyen öröm vár rád?
Hogy haza tart kinccsel bővelkedő mátkád?

Haza tartok én, hogy végre valahára
Sok küzködés után legyünk egymás párja.
Egymás párja leszünk, boldogok, gazdagok;
Senki fiára is többé nem szorulok.

---

53. Egyszer János vitéz a hajófüdélén

Sétált föl s alá az est szürkületében.
A kormányos ekkép szóló legényeihez:
•Piros az ég alja: aligha szél nem lesz.

Hanem János vitéz nem figyelt e szóra,
Feje fölött repült egy nagy sereg gólya;
Őszre járt az idő: ezek a madarak
Bizonyosan szülőföldjéről szálltanak.

54. Másnap, amint az ég alja jövendölte,

Csakugyan szél támadt, mégpedig nem gyöngye,
Zokogott a tenger hánykódó hulláma
A zúgó fergeteg korbácsolására.

Sötét felhő is jön; a világ elborul,
Egyszerre megdördül az égiháború,
Villámok cikáznak, hullnak szanaszerte;
Egy villám a hajót izról porrá törte.

55. Látszik a hajónak diribje-darabja,
A holttesteket a tenger elsodorja.
Hát János vitéznek milyetén sors jutott?
Őt is elsodorták a lelketlen habok?
-

Ragadta őt a víz magasra, magasra,
Hogy tetejét érte már a felhő rojtja;
Ekkor János vitéz nagy hirtelenséggel
Mégkapta a felhőt mind a két kezével.

Belekapaszkodott el sem szalasztotta,
S nagy erőlködéssel addig függött rajta,
Mignem a felhő a tengerparthoz ére,
Itten rálépett egy szikla tetejére.

---

56. Azután a szikla tetején szétnézett,
Nem látott mást, csupán egy grifmadár-íészket
A grifmadár éppen fiait etette,
Jánosnak valami jutott az eszébe.

57. Oda lopózkodott a fészekhez lassan,
És a grifmadárra hirtelen rápattan.
Oldalába vágja hegyes sarkantyúját,
S furcsa paripája hegyen-völgyön túlszállt.

Ment, tudj' az isten hány országon keresztül;
Egyszer, hogy épen a nap az égre kerül:
Hát a viradatnak legelső sugára
Rásütött egyenes faluja tornyára.

58. Szent isten! hogy örül ennek János vitéz,
Az öröm szemében könnycseppeket idéz;
A madár is, mivel szörnyen elfáradt már,
Vele a föld felé mindinkább közel jár.

Le is szállott végre egy halom tetején,
Alig tudott venni lélekzetet szegény,
János leszállt róla és magára hagyta,
És ment, elmerülve mély gondolatokba.

VETITETT SZÖVEG:

59. *Nem hozok aranyat, nem hozok kincseket,
De meghozom régi hűséges szívemet,
És ez elég neked, drága szép lluskám!
Tudom, hogy nehezen vársz te is már reám.*

---

60. A pitvarajtónál be reszketett keze,
S mellében csakhogy el nem állt lélekzete;

Benyitott végtére, de Iluska helyett
Látott a pitvarban idegen népeket.

•Tán rossz helyen járok•, gondolta magában,
És a kilincs megint volt már a markában.

•Kit keres kegyelmed?• nyájasan kérdezte,
János vitézt egy, kis takaros menyecske.

•Bizony-bizony alig hogy reá ismértem•,
Szólt a menyecske meglepetésében.

---

61. Bevezette Jánost, karszékre ültette
S így folytatta ismét beszédét mellette:

•Ismer-e még engem? nem is ismer talán?
Tudja én vagyok az a kis szomszédleány,
Itt Iluskáéknál gyakran megfordultam...

•Hanem hát beszéljen csak: Iluska hol van?•

•Hol van Iluska, hol?• felelt a menyecske,
•Szegény Jancsi bácsi! . . . Hát el van temetve.•

---

62. János' reá borult az asztal sarkára,
S megeredt könnyének bőséges forrása,
Amit mondott, csak úgy töredezve mondta,
El-el akadt a nagy fájdalomtól hangja :
Kifáradt végre őt kinozni fájdalma,
Mintha munkájában elszenderült volna,
*Hogy halt meg galambom? mi baj lett halála?*Kérdé, s a menyecske ezt felelte rája :

VETITETT SZÖVEG :

63. *Sok baja volt biz a szegény teremtésnek ;
Kivált mostohája kinzása töré meg,
De meg is lakolt ám érte a rossz pára,
Mert jutott inséges koldusok botjára.

Aztán meg magát is szörnyen emlegette,
Jancsi bácsi ; az volt végső lehellete ;
*Jancsikám, Jancsikám, az isten áldjon meg,
Más világon, ha még szeretsz, tiéd leszek.*

-----

64. Kérelemszavára a szives menyecske
Jánost Iluskája sirjához vezette ;
Ottan vezetője őt magára hagyta,
Lankadtan borult a kedves sirhalomra.

Leáldozott a nap piros verőfénye,
Halovány hold lépett a napnak helyébe,
Szomorúan nézett ki az őszi homályból,
János eltántorgott kedvese hantjától.

65. Még egyszer visszatért. A sirhalom felett
Egyszerű kis rózsabokor nevelkedett.
Leszakította a virágszálat róla,
Elindult s mentében magában így szóla :

•Ki porából nőttél, árva kis virágszál,
Légy hűséges társam vándorlásaimnál;
Vándorolok, vándorolok, a világ végéig.
Mig kívánt halálom napja megérkezik.♦

VETITETT SZÖVEG :

66. János vitéznek volt útjában két társa :
Egyik a búbánat, amely szívét rágta,
Másik meg kardja volt, bedugva hüvelybe,
Ezt a török vértől rozsdá emésztette.
-

67. János vitéz ment és elért nemsokára
Az óriásföldnek félelmes tájára.
Egy vágtató patak folyt a határ mellett:
Hanem folyónak is jóformán beillett.

Óriások csösze őt érkezni látta,
S mintha menykő volna, így dörgött reája:
*Ha jól látom, ott a fűben ember mozog; —
Talpom úgy is viszket, várj, majd rád gázolok.*

68. De az óriás amint rálépett volna,
János feje fölött kardját feltartotta,
Belelépett a nagy kamasz és elbődült,
S hogy lábát felkapta: a patakba szédült.

Épen úgy esett ez, amint csak kívántam !
János vitéznek ez járt gondolatában;
Amint ezt gondolta, szaladni is kezdett,
S az óriás felett átmente a vizet.

---

69. János az erdőben mindig beljebb haladt;
Sokszor meg-megállt a csodálkozás miatt,

Mert nem látott minden léptében-nyomában
Olyat, amit látott Óriásországban.

Volt ennek a tájnak sok akkora fája,
Hogy a tetejüket János nem is látta.
Aztán olyan széles volt a fák levele,
Hogy szűrnek is untig elég volna fele.

70. A szunyogok itten akkorákra nőttek,
Hogy ökrök gyanánt is máshol elkelnének,
Volt is mit aprítani János szablyájának,
Mint hogy feléje nagy mennyiségben szálltak.

Hát még meg a varjuk! . . . hú, azok voltak ám!
Látott egyet ülni a fa sudarán,
Lehetett valami kétmérföldre tőle,
Mégis akkora volt, hogy felhőnek vélte.

71. Így ballagott János bámulva mód nélkül,
Egyszerre előtte valami sötétül.
Az óriás király nagy fekete vára
Volt, ami sötétben szeme előtt áll.

Nem hazudok, de volt akkora kapuja,
Hogy, hogy . . . biz én nem is tudom, hogy mekkora

Csak hogy nagy volt biz az, képzelni is lehet;
Az óriás király kicsit nem épített.

72. Hát odaért János s ekkép elmélkedék:
♦A külsejét látom, megnézem belsejét♦:
S nem törődve azon, hogy majd megugratják,
Megnyitottā a nagy palota ajtaját.

No, hanem, hisz ugyan volt is mit látnia,
Ebédelt a király s tudj' isten hány fia.
Hanem mit ebédelt, ki nem találjátok;
Gondolnátok-e mit? csupa kősziklákat.

73. Mikor János vitéz a házba belépett,
Nem igen kívánta meg ezt az ebédet;
De az óriások jó szívű királya
Az ebédrel őt ily szépen megkinálta:

Letört a sziklából valami öt fontot
A király, s a mellett ily szavakat mondott:
♦Nesze, galuskának elég lesz e darab,
Aztán gombócot kapsz, hanem összeharapd.♦

74. Harapod bizony te, a kínos napodat !

De fogadom, bele is török a fogad !

Kiáltott fel János haragos beszéddel,

S meglóditotta a követ jobb kezével.

A kő úgy a király homlokához koppant,

Hogy az agyveleje azonnal kiloccsant.

Ugy hij meg máskor is kőszikla-ebédre,

Szól s kacagott János, ráforrt a gégedre.

75. És az óriások elszomorodának

Keserves halálán a szegény királynak,

S szomoruságokban eliakadtak sirva...

Minden csepp könnyök egy dézsa víz lett volna.

A legöregebbik szólt János vitézhez :

Urunk és királyunk, kegyelmezz, kegyelmezz !

Mert mi téged ime királynak fogadunk,

Csak ne bánts minket is, jobbagyaid vagyunk !

---

76. Én itt nem maradok, mert tovább kell mennem,

Itt hagyok valakit királynak helyettem.

Már akárki lesz is, az mindegy énnekem
Kendtektől csupán ez egyet követelem :
Amidőn a szükség úgy hozza magával,
Nálam teremjenek kendtek teljes számmal.*

*Vidd, kegyelmes urunk, magaddal e sipot,
S ott leszünk, mihelyst jobbágyidat hívod.*

---

77. Vándorolgot az én János vitézem,
Meggyógyult már szive a bűtől egészen,
Mert mikor keblén a rózsaszálra nézett,
Nem volt az többé bű, amit akkor érzett.

Ott állott a rózsza mellére akasztva,
Melyet Iluskája sirjáról szakasztá,
Valami édesség volt érzésében,
Ha János elmerült annak nézésében.

---

78. János vitéz egy nagy hegy tetején jár,
Hogy a kelő hajnal rásütött arcára,
Gyönyörűséges volt, amit ekkor látott,
Meg is állt, hogy körülnézze a világot.

Nem mozdult a tenger, de fickándoztanak
Sima hátán néhány apró tarka halak,
S ha napsugár érte pikkelyes testöket,
Tündöklő gyémántnak fényeként reszketett.

79. A tengerparton kis halászkunyhó álla ;
Öreg volt a halász, térdig ért szakállá,
Épen mostan akart hálót vetni vízbe,
János odament és tőle ezt kérdezte :

Ha szépen megkérem kendet, öreg bátya,
Átszállít-e engem tenger más partjára?
Örömet fizetnék, hanem nincsen pénzem,
Tegye meg kend ingyen köszönettel vészem.*

VETITETT SZÖVEG :

80. *Fiam, ha volna, sem kéne pénzed nekem*,
Felelt a jó öreg nyájasan, szeliden.
*Megtermi mindenkor a tenger mélysége,
Ami kevésre van éltetnek szüksége.

De micsoda járat vetett téged ide?
Az óperenciás tenger ez, tudod-e?

Azért semmi áron által nem vihetlek,
Se vége, se hossza ennek a tengernek.*

---

81. *Az óperenciás?* kiáltott fel János,
*Annál inkább vagyok hát kíváncsiságos ;
De már így átmegyek, akárhová jutok,
Van még egy mód hátra... a sipomba fúvok.*

És megfújta sipját. A sipnak szavára
Egy óriás mindjárt előtte is álla.
*Át tudsz-e gázolni ezen a tengeren?*Kérdi János vitéz ; *gázolj által velem.*

*Át tudok-e? szól az óriás és nevet,
*Meghiszem azt ; foglalj a vállamon helyet.

82. Így ni, most kapaszkodj meg jól a hajamba.*
És már meg is indult, amint ezt kimondta.

Vitte az óriás János vitézünket ;
Nagy lába egyszerre iélmériöldet lépett,
Három, hétig vitte szörnyü sebességgel,
De a túlsó partot csak nem érhatték el.

Egyszer a távolság kékelő ködében
Jánosnak valami akad meg szemében.

•Nini, ott már a part!•, szólt megörvendezve

•Biz' az csak egy sziget•, felelt, aki vitte.

VETITETT SZÖVEG :

83. János ezt kérdezte: •És micsoda sziget?•

•Tündérország, róla hallhattál eleget.

Tündérország; ott van a világnak vége,

A tenger azon túl tűnik semmiségbe.•

•Vigy hát oda engem, hűséges jobbágyom,

Mert én azt meglátni fölötte kívánom.

84. Tündérország első kapuját őrzötte

Félrőfös körmökkel három szilaj medve.

De fáradságosan János keze által

Mind a három medve egy lett a halállal.

•Ez elég lesz mára,• János ezt gondolta,

Nagy munkája után egy padon nyugodva.

•Ma ezen a helyen kissé megpihenek,
Holnap egy kapuval ismét beljebb megyek. •

85. És amint gondolta; aképp cselekedett,
Második kapuhoz másnap közeledett.
De itt már keményebb munka várt ám, rája,
Itt őrzőnek három vad oroszlán áll.

Hát nekigyürkőzik; a fenevadakra
Ráront hatalmasan, kardját villogtatva;
Védelmezték azok csúnyául magokat,
De csak mind a három élete megszakadt.

86. Igen feltűzelte ez a győzelem,
Azért, mint tennap, most még csak meg sem pihen,
De letörölve a sűrű verítéket,
A harmadik kapu közelébe lépett.

Uram ne hagyj el! itt volt ám szörnyű strázsa;
Vért jéggé fagyasztó volt rémes látása:
Egy nagy sárkánykigyó áll itt a kapuban;
Elnyelne hét ökröt, akkora szája van.

---

87. A sárkánykigyó nagy száját feltátotta,
Hogy Jánost egyszerre szerteszét harapja;
S mit tesz ez a dolog ilyen állásába?
Hirtelen beugrik a sárkány torkába.

Sárkány derekában kereste a szívet,
Ráakadt és bele kardvasat meritett.
A sárkány azonnal széjjelterpeszkedett.
S kinyögte magából a megtört életet.

88. Hejh, János vitéznek került sok bajába,
Mig lyukat fúrhatott sárkány oldalába.
Végtére kifúrta, belőle kímászott
Kaput, nyit és látja szép Tündérországot.

89. Tündérorszáiban csak hire sincs a télnek,
Ott örökös tavasz pompájában élnek;
S nincsen ott napkelte, nap lenyugovása,
Örökös hajnalnak játszik pirossága.

Nem sir ott a bánat; de a nagy örömtől
Gyakran a tündérek szeméből könny gördül;
Leszivárog a könny a föld mélységébe,
És ennek méhében gyémánt lesz belőle.

90. Szőke tündérlányok sárga hajaikat
Szálankint keresztülhúzzák a föld alatt;
E szálakból válik az aranyak érce,
Kincsleső emberek nem kis örömére.

A tündérgyerekek ott szivárványt fonnak
Szemsugarából a tündérlányoknak;
Mikor a szivárványt jó hosszúra fonták,
Ékesítik vele a felhős ég boltját.

-----

91. Hogy belépett János vitéz ez országba,
Mindent, amit látott, csodálkozva láta.
A rózsaszín fénytől kápráztak szemei,
Alig hogy merészelt körültekinteni.

Meg nem futamodtak tőle a tündérek,
Gyermekszelidséggel hozzá közelgének,
Illették őt nyájas, enyelgő beszéddel,
És a szigetre őt mélyen vezették el.

92. Amint János vitéz mindent megszemléle,
S végtére álmából mintegy föleszméle:
Kétségbeesés szállt szívének tájára,
Mert eszébe jutott kedves lluskája.

•Itt hát, hol országa van a szerelemnek,
Az életen által én egyedül menjek?
Amerre tekintek, azt mutassa minden,
Hogy boldogság csak az én szívemben nincsen?•

12. Tündérországnak egy tó állott közepén,
János vitéz búsan annak partjára mén,
S a rózsát, mely sirján termett kedvesének,
Levette kebléről s ekkép szólítá meg:

•Te egyetlen kincsem, hamva kedvesemnek,
Mutasd meg az útat, én is majd követlek!•
S beveté a rózsát a tónak habjába;
Nem sok hija volt, hogy ő is ment utána...

94. De csodák csodája! mit látott, mit látott!
Látta lluskává válni a virágot.
Eszeveszottséggel rohant a habokba
S a föltámadt leányt kiszabadította.

Hát az életvize volt ez a tó itten,
Mindent föltámasztó, ahová csak cseppen,
lluska porából nőtt ki az a rózsza,
Igy halottaiból őt feltámasztotta.

VETITETT SZÖVEG :

95. Mindent el tudnék én beszélni ékesen,
Csak János vitéznek akkori kedvét nem.
Mikor lluskáját a vízből kihozta,
S rég szomjas ajakán égett első csókja.

-----

96. Be szép volt lluska ! A tündérleányok
Gyönyörködő szemmel mind rá bámulának ;
Őt királynéjoknak meg is választották,
A tündérfiak meg Jánost királykká.

A tündér-nemzetség gyönyörű körében
S kedves lluskája szerető ölében
Mai napig János vitéz ő kegyelme
Szép Tündérországnak boldog tejedelme.

VÉGE